

ABSTRAKT

Foneticko-fonologická schopnost je jedna ze složek, která je při logopedické intervenci cíleně rozvíjena. Tato schopnost je velmi důležitá pro rozvoj čtení a psaní v raných stádiích osvojování gramotnosti. Zejména je pak kladen důraz na fonemické uvědomování, které souvisí s vnímáním fonémové struktury slov, hláskovou analýzou a syntézou atp. Pro cílený rozvoj fonemického uvědomování vznikla strukturovaná metodika Trénink jazykových schopností dle D. B. Elkonina.

Diplomová práce zkoumá možnost rozvoje fonemického uvědomování u dětí s Downovým syndromem v případě užití Tréninku jazykových schopností dle D. B. Elkonina. V prakticky koncipované části jsou uvedeny výsledky z kvalitativního výzkumného šetření. Metodou sběru dat bylo zúčastněné pozorování a pro zhodnocení úrovně fonemického uvědomování byl využit nestandardizovaný předem vytvořený test fonemického uvědomování vycházející z testu autorek metodiky Elkonin a Diagnostiky předškolních dovedností od Bednářové a Šmardové (2015). Výzkumné šetření bylo provedeno akčním výzkumem.

Do akčního výzkumu bylo zahrnuto 6 probandů v předškolním a mladším školním věku s Downovým syndromem. Na základě analýzy dostupných dat byly předem definovány změny v jednotlivých lekcích a obecné návrhy k úpravě metodiky, tak aby více vyhovovala výzkumnému vzorku z hlediska jeho specifik. Probandi v průběhu jednoho roku docházeli na upravené lekce tréninku jazykových schopností dle D. B. Elkonina. Pozorování se zaměřovalo na práci probandů v průběhu plnění dílčích úkolů a probíhalo za účasti výzkumníka a rodičů dětí z výzkumného vzorku. Na začátku a na konci akčního výzkumu byli probandi testováni výše zmíněným testem, který reflektoval vliv rozvoje fonemického uvědomování u výzkumného vzorku. Z výzkumných dat vyplývá, že navržené změny byly pozitivně přijaty a dle dat z testu fonemického uvědomování měla upravená verze metodiky Elkonin na fonemické uvědomování většiny probandů pozitivní vliv.

KLÍČOVÁ SLOVA

Fonemické uvědomování, Downův syndrom, Trénink jazykových schopností dle D. B. Elkonina